

LIBERO

Seres László:

A város és a szabadság

Budapest egy jelentős katasztrófa. Budapestet tizenöt éve szabad demokrata főpolgármester irányítja. Mindkét állítás empirikusan igazolható, ahogyan az is, hogy a kettő közti állítólagos ok-okozati összefüggés az utóbbi hónapokban a fideszes jobboldalról szépen átkerült a ballib térfélre. Így aztán ma már nincs mértékadó lap, markáns véleményvezér és egyszerű véleményvezérelt, aki ne Demszky Gábort okolná a kátyútól a kutyaszarig terjedő, unalomig ismert fővárosi problémalistáért. Sőt, az egyáltalán nem szándékos, az MSZP és a Fidesz érdekeitől abszolút független médiakampány magát Demszkyt is egy kisebbfajta urbanisztikai cunamival azonosítja. Nem segített a helyzeten, hogy a főpolgár egyes húzós ügyei (terepjáró, nyaraló) és nettó hülyeségei (tornádó-riadó) után megkésve bár, de elhatárolódott önmagától – ugyanakkor képtelen volt olyan érdemi Budapest-ügyi előrehaladást, éppen megvalósuló projektet az asztalra dobni, amire a jónép azt mondhatná: „Jó, a csávó egy lúzer, de Budapest, az viszont fejlődik, töretlenül.” Nem.

Budapest fejlesztésileg, közlekedésileg, építészetileg, látványvilágilag megállt a haladás útján, és ez részben a főpolgár hibája. Demszky azonban elég világosan látja, mi lehet a követendő csapásirány (a Városfejlesztési Koncepció, a Podmaniczky-terv erre utal), és ez a lapzártakor esélyesnek tűnő szocialista és fideszes kihívóiról nem mondható el. „Budapestnek gondos gazdára van szüksége – és a demokráciában a legjobb gazda nem a hivatal, nem az állam, hanem az egyes ember, a polgár” – közölte nemrég, egyik beszédében, és ez a szabadelvű attitűd eddig legalábbis találkozott a fővárosi polgárok akaratával.

Az utóbbi időben az államfőválasztással összefüggésben egy nem elég határozottan cáfolt MSZP-SZDSZ háttéralku is felmerült a főpolgár esetleges „beáldozásáról”, így legalább egyszer, liberális havilapban legyen leírva: Budapestnek saját – egyelőre fel nem fogott – érdekében liberális kézben kell maradnia. Ha ugyanis a nagy etatista pártok koncepciótlan és klientúrabarát figurái veszik át a fővárost, és rendelik alá azt aktuális kormányzati/ellenzéki (rész)érdekeknek, akkor éppen az veszhet el a fővárosból, ami az éltető eleme: a levegője. A benne élő polgárok szabadsága. Alapvetően liberális városvezetés kell ahhoz, hogy a várostervezés, a projektek menedzselése ne jelentse a polgárok igazgatását.

Egy nagyvárosnak szabadságra van szüksége. A természetes az volna, ha egy ideális minimális államban ezt a szabadságot (az egyéni önmegvalósításhoz, a kulturális sokszínűséghez, az elkülönüléshez és a szabad asszociációhoz, a vállalkozáshoz, a gazdasági és esztétikai kreativitáshoz való jogot) nem az garantálná, hogy éppen ki „kormányoz.” A vonatkozó törvényünk ezt garantálja is (sőt, a városi autonómiát még tovább is szabdalja huszónhárom kisebb, értelmezhetetlen kerületi autonómiára), ám jól tudjuk, mennyi minden múlik azon, hogy egy polgármester és csapata elég autonóm-e. Demszky számos fővárosi ügyet rosszul menedzselte, és kifejezetten rosszul tette, hogy nyilvánosan szakított Budapest liberális agytrösztjével, Atkári Jánossal – ám abban mindketten következetesek voltak, hogy korrupció nem érhet és nem érheti a ház elejét. A város lakóinak szabadságához azonban kevés a kliens-vírcsaft távoltage, a kátyúk betömése és új parkolóhelyek, új fejlesztések tervbe vétele.

Hogyha egyetlen napra, március 15-re meg lehetett szervezni az 1848-1956-1989-es kontinuitást ábrázoló *A szabadság napja* című „köztéri dizájn koncepciót”, akkor, gondolom, hetek alatt elő lehet készíteni az egységes főváros arculatának ráncfelvarrási tervét. Elsősorban a közterek hatvanas-hetvenes éveket idéző antivilágára gondolok, a kínos gagyizmusra, az élénk tolakodó kádárista ótvarra. A velünk élő grandiózus pitiánerségre. A lerobbant körúti kirakatok, matricás feliratok, horrorisztikus bódék és boltok kontrollálatlan tobzódása – ez nem szabadság, hanem kulturális félreértés.

A polgárok szabadságához (és így: biztonságához, jóérzéséhez) jogilag a város újjágyűjtésére, ezen túlmenően pedig látványvilágának teljes megújítására – egyfajta esztétikai forradalomra lenne szükség. Ehhez pedig bátorságra, konfliktusvállalásra, kreativitásra. És egy új főépítészre, aki nem fúr meg mindent, a rakpart bővítésétől a dunai gyalogoshídig.

(A rovat megjelenését a Centre for the New Europe támogatja)